

**Інформаційний матеріал
щодо стану реалізації Програми розвитку і функціонування української
мови в м. Запоріжжя на 2016-2020 роки**

На виконання Програми розвитку і функціонування української мови в м. Запоріжжя на 2016-2020 роки, прийнятої рішенням Запорізької міської ради від 30.11.2016 №98, департаментом освіти і науки міської ради було видано наказ від 28.12.2016 №821р «Про затвердження Плану заходів департаменту освіти і науки Запорізької міської ради щодо розвитку і функціонування української мови в навчальних закладах м. Запоріжжя на 2017-2020 роки», яким затверджено відповідні заходи реалізації Програми з визначенням конкретних термінів та виконавців.

Насамперед, на особливому та постійному контролі департаменту освіти і науки Запорізької міської ради перебуває питання щодо розвитку україномовної мережі навчальних закладів міста.

Відповідно до скоригованого Плану переходу навчальних закладів міста на державну мову навчання на період 2007-2018 роки відбулось розширення мережі навчальних закладів з державною мовою навчання.

З 2007 року загальна кількість шкіл з українською мовою навчання збільшилась на 24 одиниці (+68%).

Нині у місті функціонують:

- 72 україномовні школи,
- 36 російськомовних шкіл,
- 8 шкіл з декількома мовами викладання.

За період реалізації скоригованого Плану на 8,4% збільшився контингент учнів, які навчаються державною мовою.

У 2017/2018 навчальному році **39022 учні навчаються українською мовою (61,3% від загальної кількості учнів);**

24 767 учнів - російською мовою та мали змогу вивчати державну мову як предмет (38,9%);

4247 учнів (6,9%) навчаються у школах з декількома мовами викладання.

Кількість двомовних навчальних закладів зменшилась до 8, що складає 7% від загальної кількості загальноосвітніх навчальних закладів (у порівнянні з 2004 роком - 42 заклади, у 2011 - 19 закладів). У перших класах шкіл міста навчання державною мовою здійснюється для 4384 учнів, що у відносних показниках більше на 3,6% ніж у 2016-2017 навчальному році.

Як предмет українську мову вивчають 2528 учнів перших класів.

Простежується позитивна динаміка збільшення кількості україномовних груп у закладах дошкільної освіти. У 2017-2018 навчальному році функціонує **890 україномовних груп (75% від загальної кількості дошкільних груп), які відвідують 20857 дітей (78% від загальної чисельності дітей в закладах дошкільної освіти усіх типів та форм власності). Кількість таких груп збільшилась у 2017-2018 н.р. на 15.**

Проведений аналіз мережі гурткової роботи в позашкільних навчальних

зкладах свідчить про те, що заняття в гуртках, групах, секціях переважно ведуться українською мовою. Так, у 2017 -2018 навчальному році кількість таких гуртків складає 400 (93%), в них дітей - 11339 (69,5%).

Згідно з наказом департаменту від 13.02.2017 № 74 р «Про забезпечення ведення сайтів навчальних закладів м. Запоріжжя державною мовою» **забезпечено розміщення електронних інформаційних ресурсів (сайтів) навчальних закладів на програмно-технічних засобах, які розташовуються на території України та їх ведення державною мовою.**

Забезпечується поступове розширення україномовного середовища серед колективів та керівників навчальних закладів міста, керівників структурних підрозділів департаменту. Так, впродовж навчального року всі загальноміські наради завідувачів ДНЗ, директорів шкіл, керівників позашкільних закладів міста було проведено виключно державною мовою. Крім цього, проведено загальноміські семінари та навчання для керівників закладів виключно державною мовою. При проведенні атестації педагогічних та керівних кадрів закладів міста у минулому навчальному році враховано як один із показників ефективності їх роботи – ступінь володіння державною мовою.

Крім заходів місцевого рівня, проведено державною мовою три **заходи Всеукраїнського рівня**, зокрема:

- **Всеукраїнський фестиваль - конкурс ігрових програм «Адреса - дитинства ГРА»** на базі Позашкільного навчального закладу «Центр дитячої та юнацької творчості Шевченківського району»;

- **Всеукраїнський конкурс з народної хореографії «Натхнення Хортиці»** на базі Позашкільного навчального закладу «Міський Палац дитячої та юнацької творчості»;

- **Всеукраїнський дитячо-юнацький фестиваль-майстерня авторської бардовської пісні «Сонячний зайчик»** на базі Позашкільного навчального закладу «Міський Палац дитячої та юнацької творчості».

Про якісні показники навчання учнів з української мови свідчить наступне.

За **результатами зовнішнього незалежного оцінювання у 2017 році** учнів м. Запоріжжя державну підсумкову атестацію (ДПА)/зовнішнє незалежне оцінювання (ЗНО) з української мови у минулому році склали 3129 випускників. **Показали достатній та високий рівень - 68% (проти 58,92% по Україні).**

Отримував **стипендію Кабінету Міністрів України** з 01.09.2016 переможець Всеукраїнської олімпіади з української мови та літератури Смирнов Олександр - випускник ЗНВК №42.

У 2017 році у III (обласному) етапі Всеукраїнської олімпіади з української мови та літератури брали участь 38 учнів шкіл м. Запоріжжя, переможцями стали — 21.

Переможцями IV (державного) етапу Всеукраїнської олімпіади з української мови та літератури стали Хелемендик Олександра (гімназія №27, I місце), Денисенко Валерія (гімназія №93, III місце). До того ж Хелемендик Олександра

стала переможцем VII Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка.

Переможцями II (обласного) етапу науково-дослідницьких робіт Малої академії наук України з української мови та літератури стали 6 учнів шкіл м. Запоріжжя (I м.-I, II м.-I, III м.-4).

Переможцями обласного етапу XVII Міжнародного конкурсу з української мови ім. П. Яцика серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів у 2017 році стали:

- Кисільова Дар'я- Запорізька гімназія № 6 (2 місце),
- Жданова Еліза -Запорізька гімназія №46 (1 місце),
- Пестрецова Руслана- Запорізька спеціалізована школа I-III ступенів № 100(2місце);
- Залевська Ольга -Запорізька гімназія № 6 (1 місце).

Переможцями обласного етапу фестивалю Ораторського мистецтва «Заговори, щоб я тебе побачив» стали 8 учнів (I м.-3,II м.-2, III м.-3).

Також відповідно до пунктів 6, 7 завдання 2 Програми «Поповнення фондів бібліотек навчальних закладів словниками, довідниками, фаховою періодикою, підручниками, посібниками, наочним матеріалом з української мови, творами світової та української класики, науково-популярними і навчально-виховними виданнями з різних галузей» на базі Обласної універсальної наукової бібліотеки відбулася зустріч вчителів-словесників з автором книги «**З Україною в серці**» **Олександром Федоровичем Білоусенком**.

Головний результат заходу:

- передача автором навчальним закладам міста та Запорізькій обласній універсальній науковій бібліотеці 1000 примірників видання; обговорення найсуттєвіших питань з усіма суб'єктами літературної освіти.

Відповідно до заходів Програми, з метою підготовки заходів щодо поповнення бібліотечних фондів закладів освіти українською фаховою, науково - популярною та художньою літературою, **проведено Фокус-групову дискусію експертів з теми «Сучасна шкільна бібліотека. Вектор розвитку» .**

В межах цього завдання проведено майстер-клас для шкільних бібліотекарів «Використання соціального контенту як інноваційний підхід в роботі шкільного бібліотекаря» (на виконання наказу департаменту освіти і науки Запорізької міської ради від 17.02.2017).

З метою поповнення фондів бібліотек закладів загальної середньої освіти міста з **профілем «Українська філологія» або з поглибленим вивченням предметів «Українська мова та література»** посібниками, наочним матеріалом з української мови, творами світової та української класики, науково-популярними і навчально-виховними виданнями з різних галузей у листопаді 2017 року відбулася передача закупленої літератури департаментом освіти територіальним відділам освіти міста.

42 заклади освіти отримали комплекти з 10 фахових книг.

Департаментом освіти і науки міської ради у березні 2017 року спільно з

кафедрою українознавства філологічного факультету Запорізького Національного Університету розглянуто лист районної адміністрації міської ради по Вознесенівському району щодо погодження варіанту макету меморіальної дошки, присвяченої пам'яті видатного письменника і громадського діяча Петра Павловича Ребра для встановлення на будинку, де він проживав. З урахуванням пропозиції родини письменника обрано варіант макету меморіальної дошки.

Департаментом освіти і науки міської ради 18.05.2017 на базі міського Палацу дитячої та юнацької творчості проведено загальноміське свято до Дня вишиванки «Ми-діти твої, Україно!» (у святі взяли участь 165 дітей дошкільного віку із 24 дошкільних навчальних закладів міста Запоріжжя, які були відмічені грамотами, дипломами та подарунками; 7 районів міста представили флешмоби учнів загальноосвітніх навчальних закладів, які взяли також участь у флешмобі єднання; підвищити свій фаховий рівень на майстер-класах для керівників гуртків та музичних керівників змогли 62 педагоги.)

Відповідно до пункту Програми «Створення тематичних відеороликів у форматі конкурсу серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів на найкращу відеопоезію, соціальний ролик тощо; створення відеофільмів та відеороликів про творчість митців художнього слова рідного краю та застосування їх на заняттях з української літератури або під час проведення виховних заходів» проведено **міські конкурси відеороликів, шкільних газет та сайтів «З любов'ю до рідного краю» та Mediaschool-2017**, відповідно до яких **120 учнів - переможців** відвідали екскурсію на о. Хортиця, були відзначені грамотами, дипломами, отримали подарунки, сувеніри та призи.

Департаментом освіти і науки виконано відповідну роботу щодо запровадження циклу телепередач «Говоримо українською» на каналі «Z», а саме: укладено договори про співпрацю; створено 12 випусків програми «Говоримо українською», які виходять в ефір; працює робоча група з тематичного наповнення нових програм.

День української писемності став темою дня на телеканалі ТВ-5. Подальші заходи для впровадження української мови в м. Запоріжжя було обговорено за участю заступника директора департаменту-начальник управління з питань розвитку освіти департаменту освіти і науки Запорізької міської ради Вітківської Наталі Володимирівни.

У листопаді – грудні 2017 року проведено міські етапи наступних конкурсів:
I. Конкурс української поезії та авторської пісні «Хортицькі дзвони» ім. М. Брацило (спільно із Запорізьким Національним Університетом).
В поточному році до конкурсу долучилися **більше 60 номінантів з 16 областей та 8 обласних центрів України віком від 12 до 25 років. Запорізьку область представили 17 учасників.** Найбільше учасників серед запорізького студентства дав ЗНУ- це студенти філологічного, історичного факультету та факультету соціальної педагогіки та психології. Серед них вперше брали участь учні загальноосвітніх шкіл міста Запоріжжя № 49, 71, 100, 101, 107, колегіуму «Елінт»,

Володимирівського НВК «Успіх» Запорізького району, Михайлівського НВК «ЗОШ І», Шевченківської ЗОШ Пологівського району та Запорізького педагогічного коледжу.

1.12.2017 відбулося урочисте нагородження переможців грошовими преміями.

II. Конкурс українознавчих та народознавчих музеїв навчальних закладів м.Запоріжжя - (проведено впродовж листопада 2017).

Переможцями визначено:

- етнографічний музей «Музей побуту українського народу» Запорізького колегіуму «Мала гуманітарна академія» Запорізької міської ради Запорізької області (керівники музею Трояненко С.М., Радченко О.М.)- I місце;
- історико-краєзнавчий музей «Пам'ять серця» Запорізької загальноосвітньої школи I-III ступенів №103 Запорізької міської ради Запорізької області (керівник музею Радчук В.В.) – II місце;
- етнографічний музей «Світлиця» Запорізької загальноосвітньої школи I-III ступенів №23 Запорізької міської ради Запорізької області (керівник музею Мельник І.А.) - III місце;
- кімната-музей етнографічного профілю «Світлиця» Запорізької загальноосвітньої школи I-III ступенів №97 Запорізької міської ради Запорізької області (керівник музею Бабаніна О.І.) - III місце.

15.12.2017 відбулося урочисте нагородження переможців сертифікатами департаменту освіти і науки Запорізької міської ради на придбання музейного обладнання.

На виконання розпорядження Запорізького міського голови від 13.11.2017 № 373р «Про організацію проведення загальноміського конкурсу на отримання грантів Запорізького міського голови у галузі дошкільної освіти «Хортицький небокрай», згідно з протоколом засідання конкурсної комісії загальноміського конкурсу на отримання грантів Запорізького міського голови у галузі дошкільної освіти «Хортицький небокрай» від 24.11.2017 №1, з метою стимулювання та заохочення суб'єктів освітньої діяльності до використання інноваційних підходів розвитку дошкільної освіти в місті Запоріжжя, призначено на 2017 рік гранти Запорізького міського голови у галузі дошкільної освіти «Хортицький небокрай» таким педагогічним працівникам:

1. Ляпіній Олені Олександрівні - директору закладу дошкільної освіти (ясла-садок) №130 «Казка», для **реалізації проекту «Вookпростір для малечі» у номінації «Сучасний український дитячий садок» у розмірі - 20 тис. грн.**

2. Журовій Олені Вячеславівні – вихователь-методисту закладу загальної середньої освіти санаторного типу «Злагода», для **реалізації проекту «Колискові України» у номінації «Мовні інновації» у розмірі - 10 тис. грн.**

3. Костюченко Ірині Станіславівні – вчителью-логопеду спеціального закладу дошкільної освіти (ясла-садок) №232 «Сіренький зайчик», для **реалізації проекту «Прозоре чудо для малят допомагає розмовлять» у номінації «Дитячий садок для малечі. Всі ми рівні» у розмірі - 5 тис. грн.**

Протягом 2018 року автори -переморжці будуть звітувати про реалізацію

проектів.

В рамках Програми розвитку та функціонування української мови в м. Запоріжжя на 2016-2020 роки, затвердженої рішенням Запорізької міської ради від 30.11.2016 № 98, та мистецького проекту «Філармонія – дітям», з метою популяризації української мови, української пісні, історії України, патріотичного виховання, формування естетичної культури сучасної молоді департаментом освіти і науки Запорізької міської ради спільно з департаментом культури і туризму Запорізької міської ради, за підтримки Запорізької обласної філармонії впродовж жовтня-грудня 2017 року забезпечено організацію безкоштовного відвідування учнями закладів загальної середньої освіти та дитячих музичних шкіл міста концертних програм Комунального закладу «Запорізька обласна філармонія» Запорізької обласної ради.

До зазначеного заходу залучено заклади загальної середньої освіти з усіх районів міста, в першу чергу – учнів з сімей, які потребують соціальної уваги та підтримки (дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей з багатодітних і малозабезпечених сімей, дітей з сімей учасників АТО, дітей-інвалідів, талановитих та обдарованих дітей).

У ході проекту «Філармонія – дітям» доторкнутися до прекрасного світу музичного мистецтва та ознайомитись із запропонованою концертною програмою Запорізької обласної філармонії мали можливість **4 860 школярів міста.**

Тож, можна зазначити, що усі заплановані Програмою заходи на 2017 рік департаментом освіти і науки виконано на належному рівні, кошти освоєно у повному обсязі.